

EESTI LOODUSUURIJATE SELTS

TÖÖVÕTULEPINGU NR 2-24/TRT-9, 16. MÄRTS 2006 ARUANNE

2006. AASTA RUUTLOENDUSE ANDMETE ANALÜÜS

HARRI VALDMANN, VILLU LUKK

**VASTUTAV TÄITJA: HARRI VALDMANN
TELLIJA: METSAKAITSE- JA METSAUENDUSKESKUS
RAHASTAJA: SA KESKKONNAINVESTEERINGUTE KESKUS**

TARTU 2006

SISUKORD

Ulukite 2006 aasta ruutloenduse tulemused	3
1. Ülevaade loenduse teostamisest ja esinenud puudustest	3
2. Tulemused (ulukite asustustiheduste indeksid ulukiruutudel)	5
2.1. Põder ja metssiga	5
2.2. Hirv ja metskits	6
2.3. Hunt ja ilves	7
2.4. Halljänes ja valgejänes	8
2.5. Rebane ja metsnugis	9
2.6. Mink ja tuhkur	10
2.7. Nirk ja kärp	11
2.8. Orav ja laanepüü	12
2.9. Metsis ja teder	13
3. Arutelu	14

ULUKITE 2006 AASTA RUUTLOENDUSE TULEMUSED

1. ÜLEVAADE LOENDUSE TEOSTAMISEST JA ESINENUD PUUDUSTEST

Esmakordselt teostati ulukite järgedel (indeksid) põhinev loendus 2006 aastal üle kogu vabariigi. Kuna konkreetse loendusmeetodi teoreetilis-metoodilist külge on varasemates aruannetes piisavalt valgustatud, keskendume 2006 aasta aruandes eeskätt saadud tulemustele ja vaatleme ka mida annaks edaspidi paremini teha.

Kokku läbiti mahamärgitud 373 ruudust 292, mis moodustab 82% kogu ruutude arvust. Ruutloenduse läbiviimise aktiivsus oli erinevates maakondades erinev. Maakonnad, kes on varem juba ruutloendust teostanud on reeglina saavutanud ka paremaid tulemusi.

Varem on ruutloendust teostanud Raplamaa, Läänemaa ja Valgamaa ning neis jäi läbimata ka vähe mahamärgitud marsruute. Esiletõstmist vääriksid ka Võrumaa, Põlvamaa, Hiiumaa, Saaremaa ja Jõgevamaa kus on kõik ruudud läbitud. Kehvemini on ruutloendust teostatud Harjumaal, Viljandimaal, Lääne-Virumaal, kus on läbitud pooled või veel vähem ruute. See tekitab kaardistamisel liigselt valgeid laiike ning ei anna adekvaatset pilt Eesti ulukite asustustiheduste lokaalsetest erinevustest. Kuid küllap see tulemus on järgmine aasta parem. Arvestades esmakordset üleriigilist teostust, oli lõpptulemus vägagi positiivne.

Teiseks puuduseks oli ankeetide kehv täitmine. Tihti oli puudu ulukiruudu number, mis muutis andmesisestamise ning andmete töötamise keerulisemaks- nõudis nuputamist. Näiteks Harjumaal kõigest 30 ulukiruudust oli läbitud 15 ruutu, kuid kaardistamisel sai kasutada kõigest 8 ulukiruudu andmeid. Teistel aruannetel puudus esiteks ulukiruudu number ning teiseks oli puudu ka kaardid. Arvame, et tulemus edaspidi paraneb, kuid vastavatel nõupidamistel tuleks siiski nendele puudustele tähelepanu juhtida.

Ka märgitakse ruutloenduse läbiviimisel loendusankeedile temperatuure vähe, kõigest 49% loendusankeetidel. Lumikatet on siiski märkinud praktiliselt kõik ruutloenduse läbiviijad (97% loendusankeetidest täidetud).

Ilmselt pole edaspidi ka mõtet metskitsejälgi kaardistada, sest suure asustustiheduse tõttu segab see oluliselt teiste liikide väljalugemist.

Ka on loenduse läbiviimine ajaliselt väga pikk- ilmselt oleks mõttekas seda perioodi lühemaks planeerida.

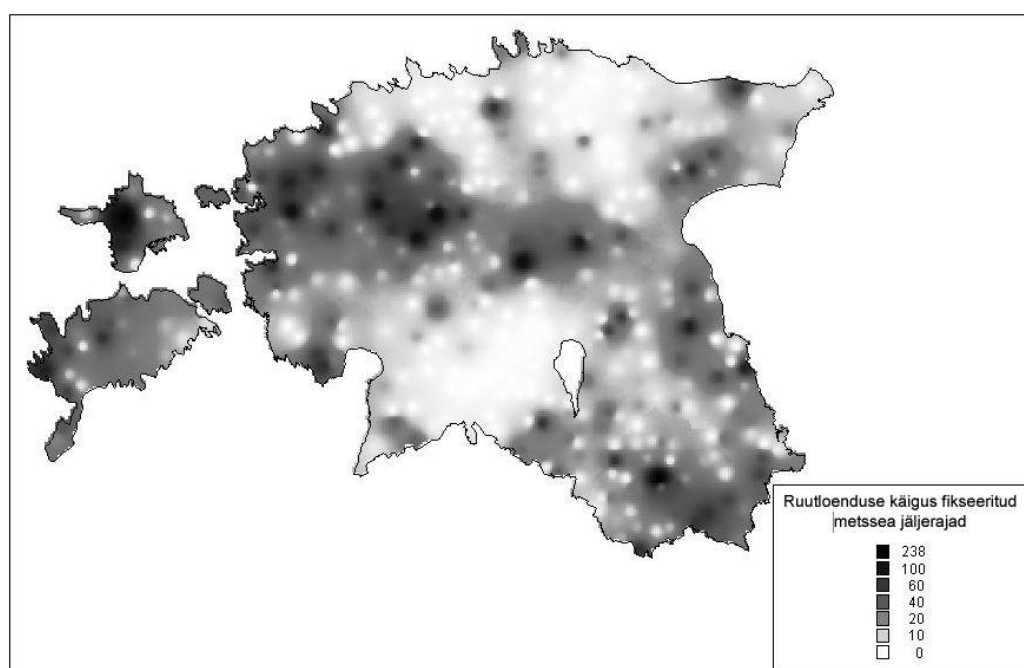
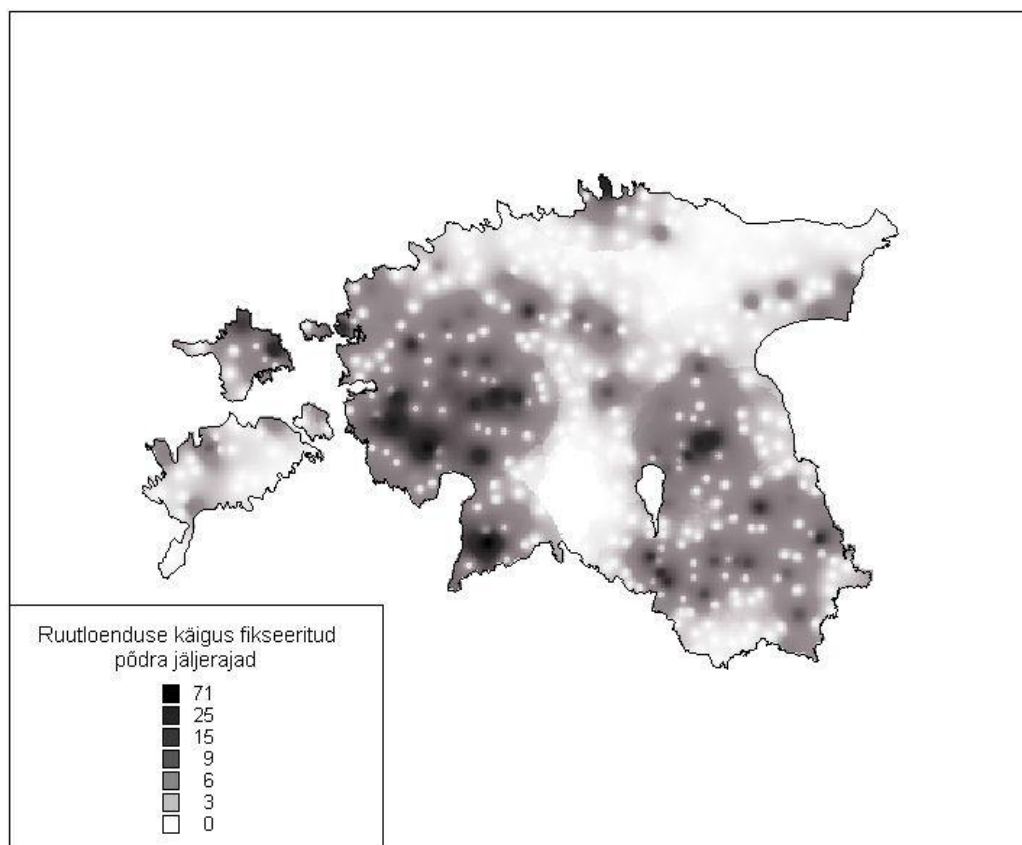
Loenduse andmete põhjal koostati ülevaatliku visuaalse hinnangu võimaldamiseks kogu Eestit hõlmavad liikide asustustiheduse kaardid. Asustustihedused on kaardil antud

mustvalges gradatsioonis (vt. legendi). Lisaks on loenduse tulemused aruandes esitatud Exceli tabelina.

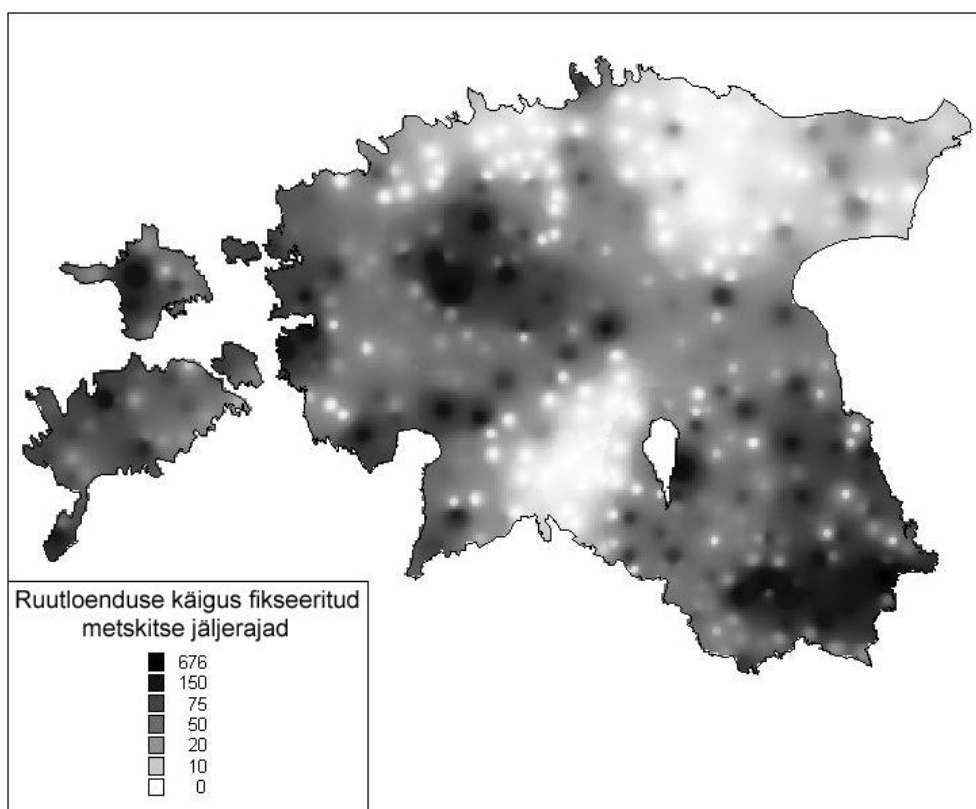
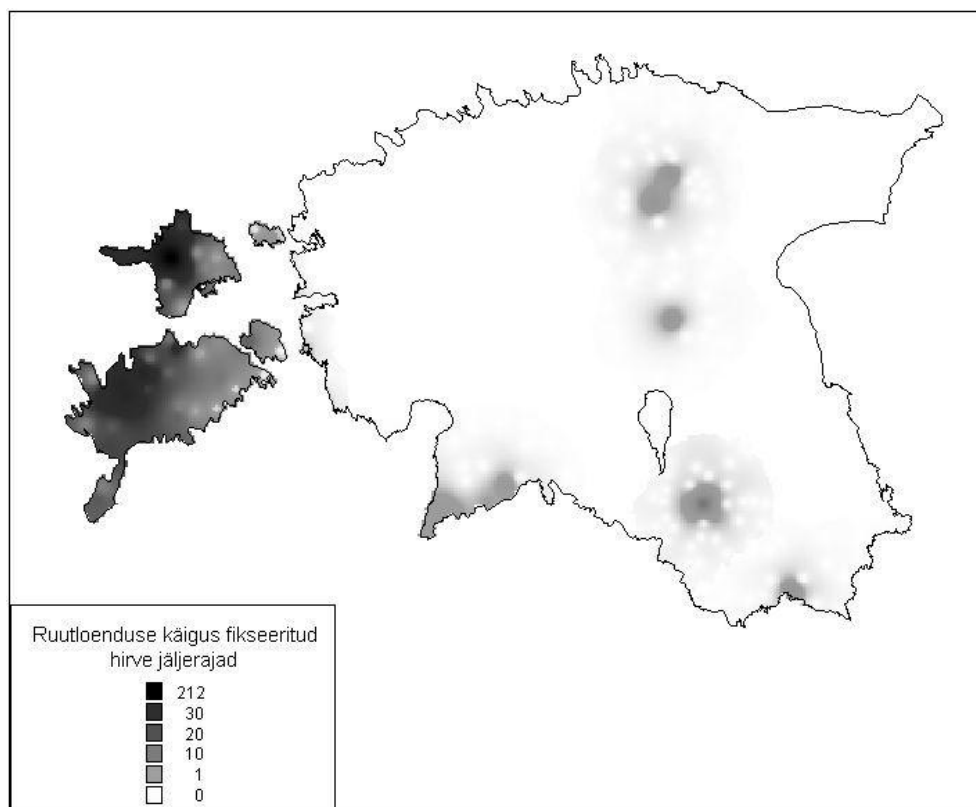
Ulukite asustustiheduse indeksi (loetud jäljeridade arv/12km.kohta) ja tegeliku asustustiheduse seos vajab olulisemate liikide osas täiendavat uurimist. Seetõttu ei ole olemasolevate andmete põhjal alust absoluutarvukusi veel esitada.

2. TULEMUSED (ULUKITE ASUSTUSTIHEDUSTE INDEKSID ULUKIRUUTUDEL)

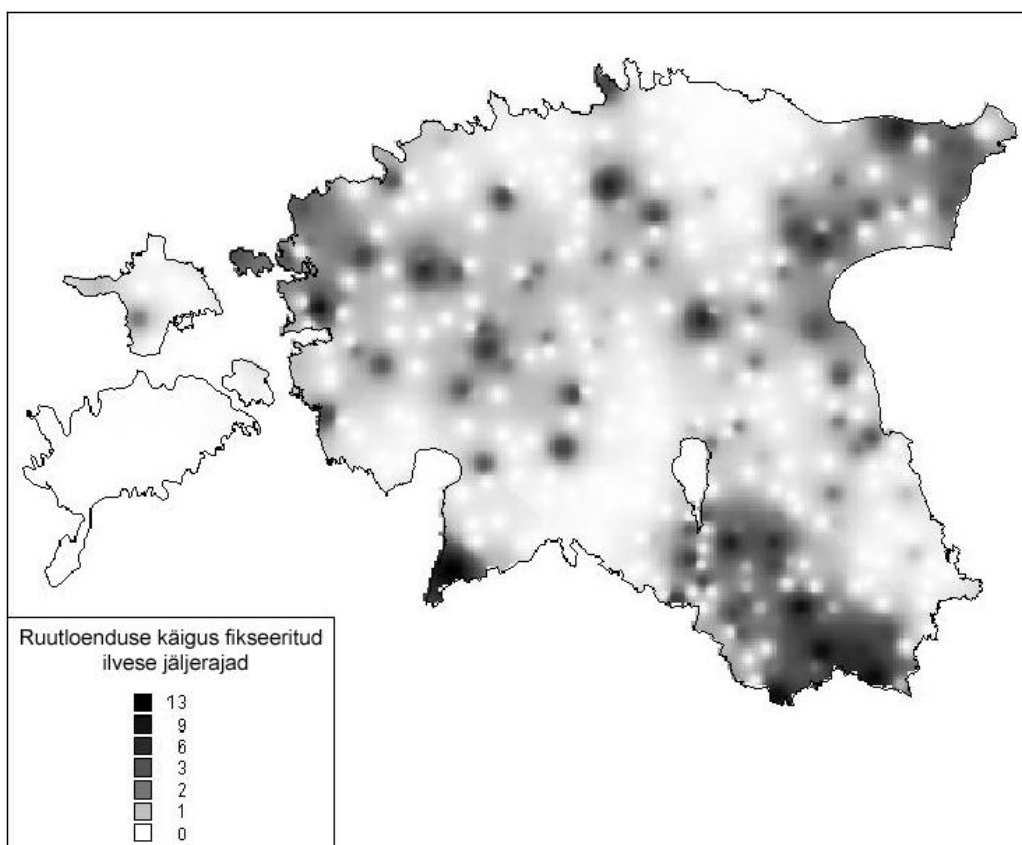
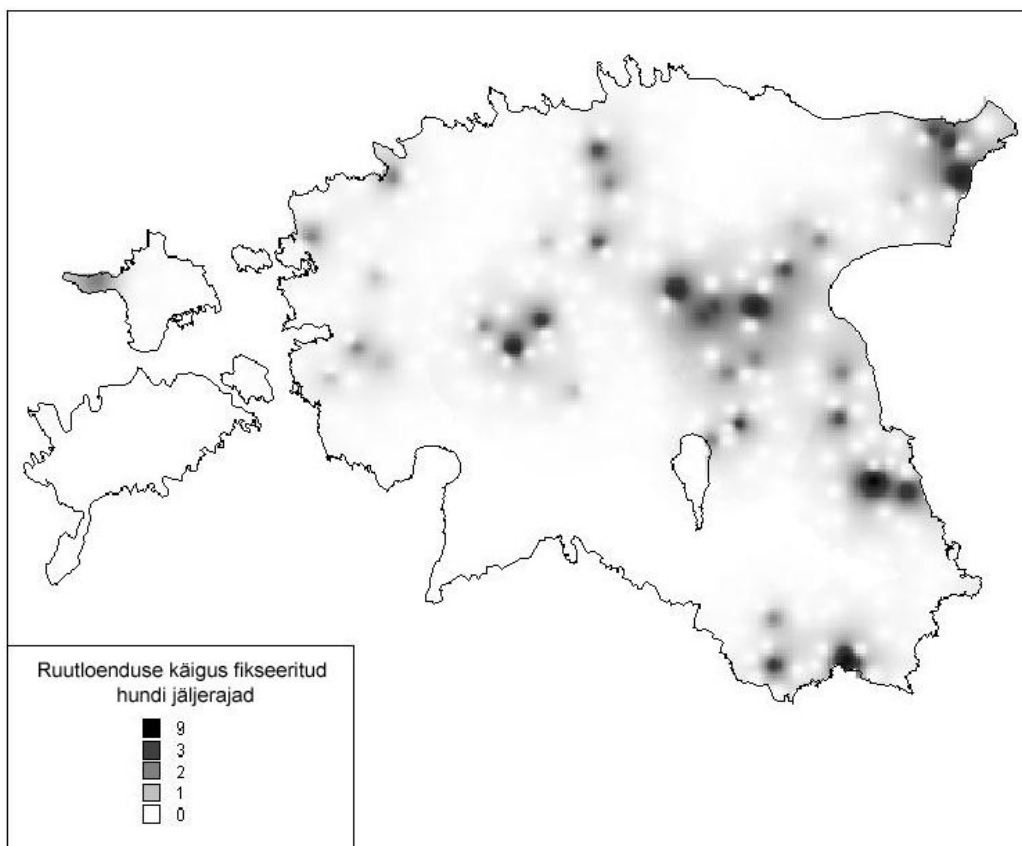
2.1. PÕDER JA METSSIGA

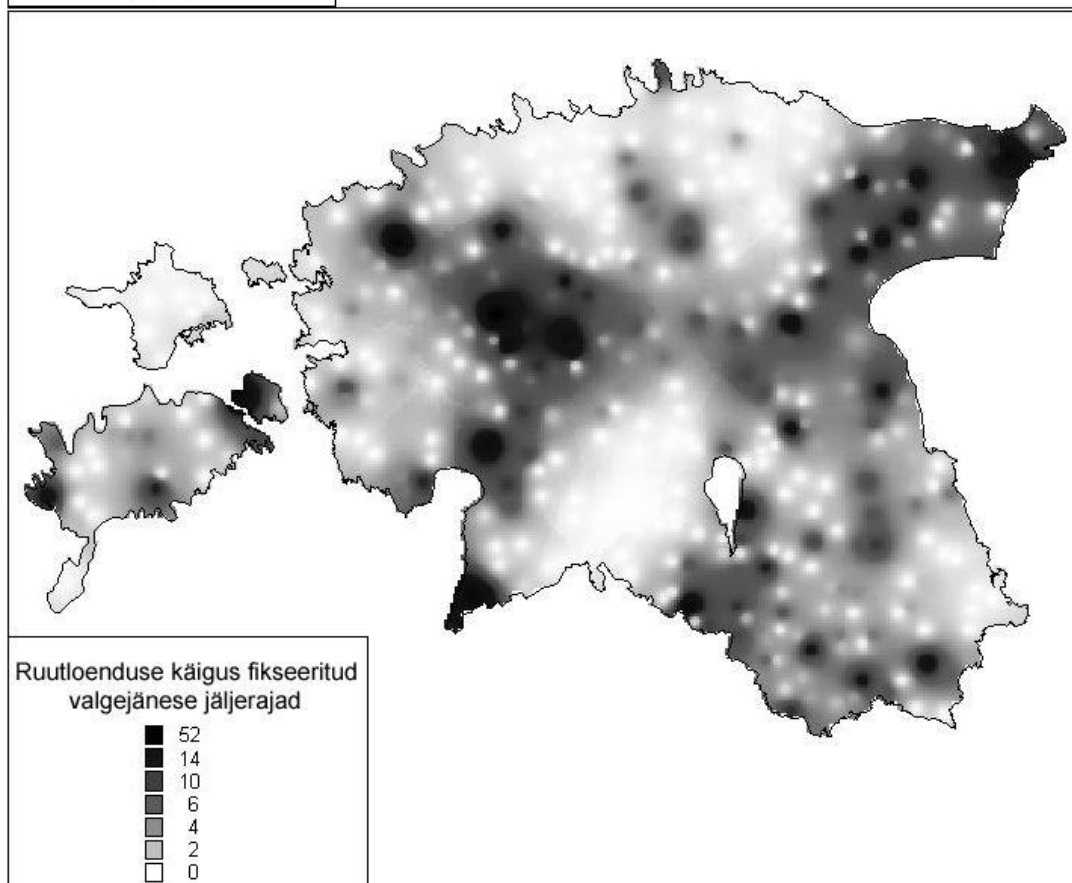
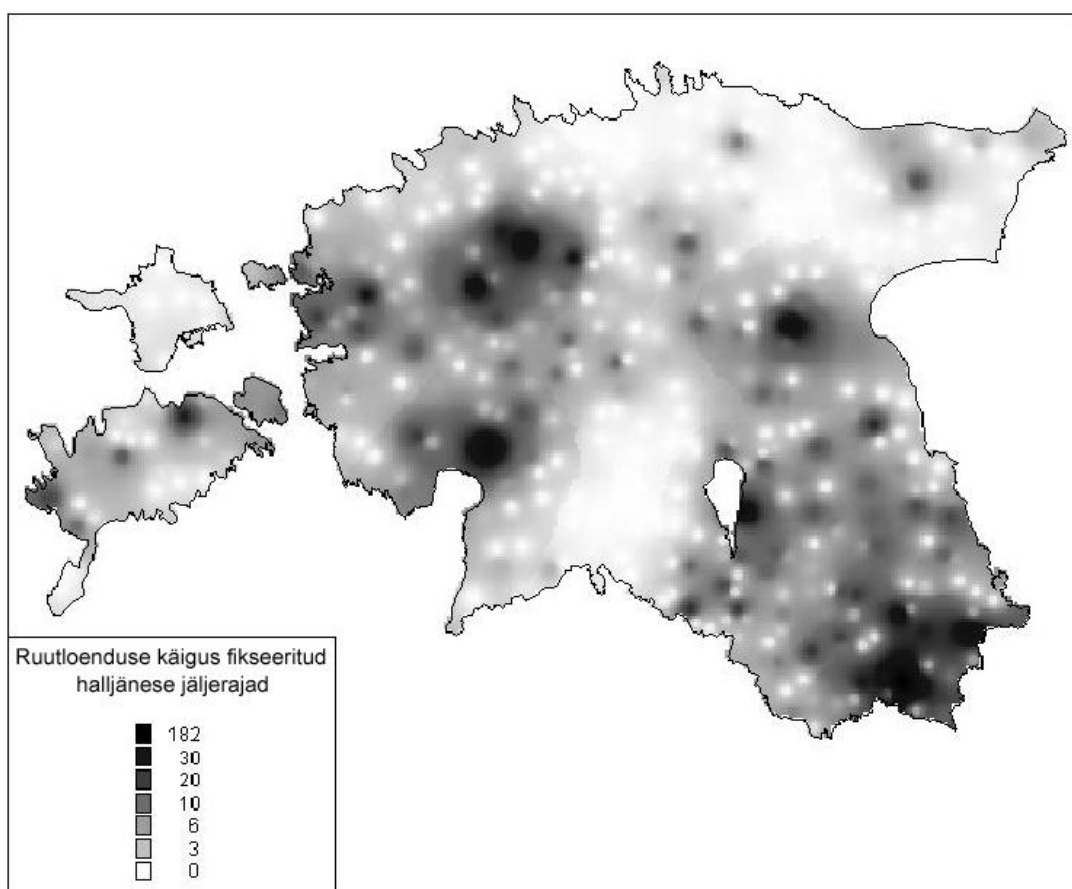
2.2.HIRV JA METSKITS

2.3. HUNT JA ILVES

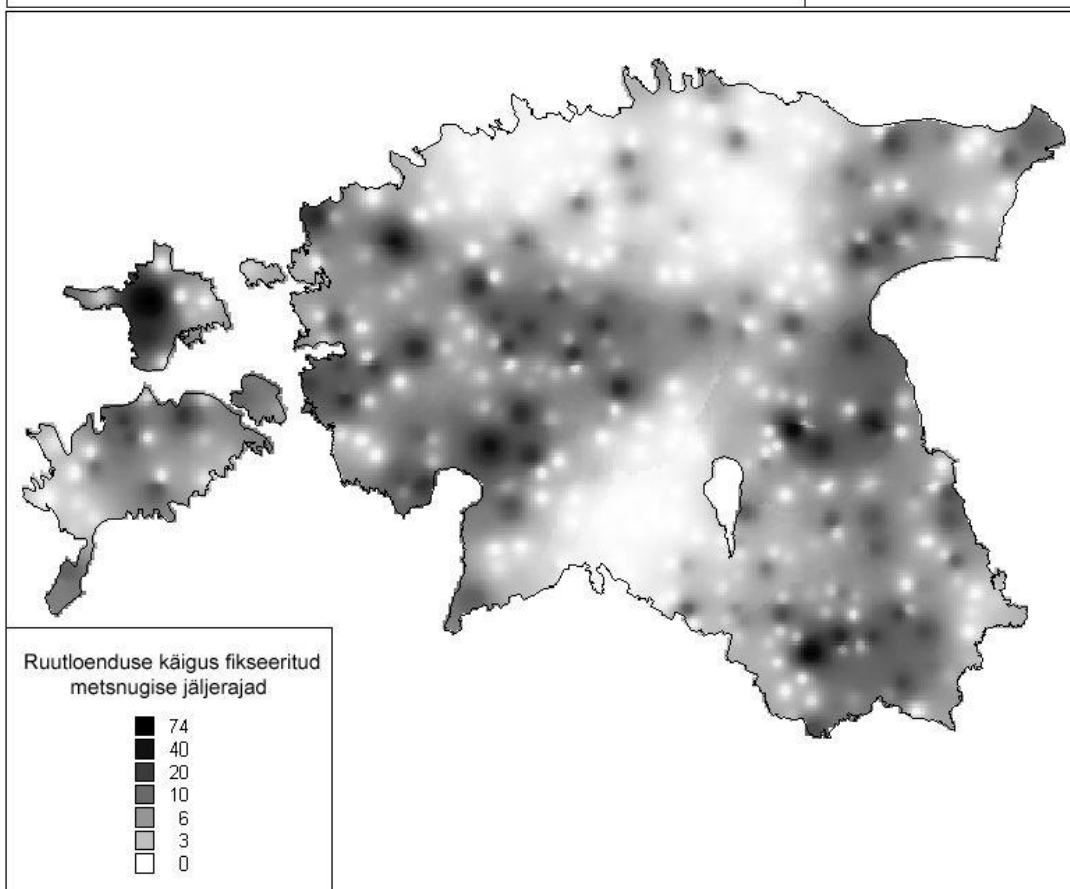
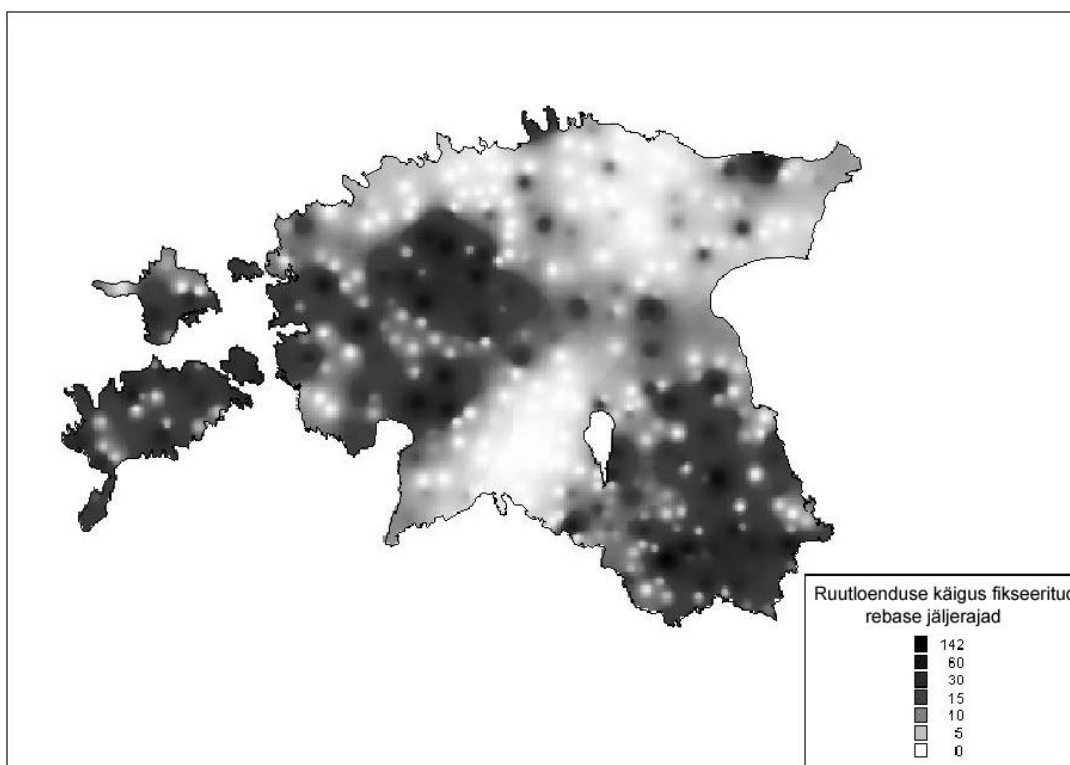

2.4. HALLJÄNES JA VALGEJÄNES

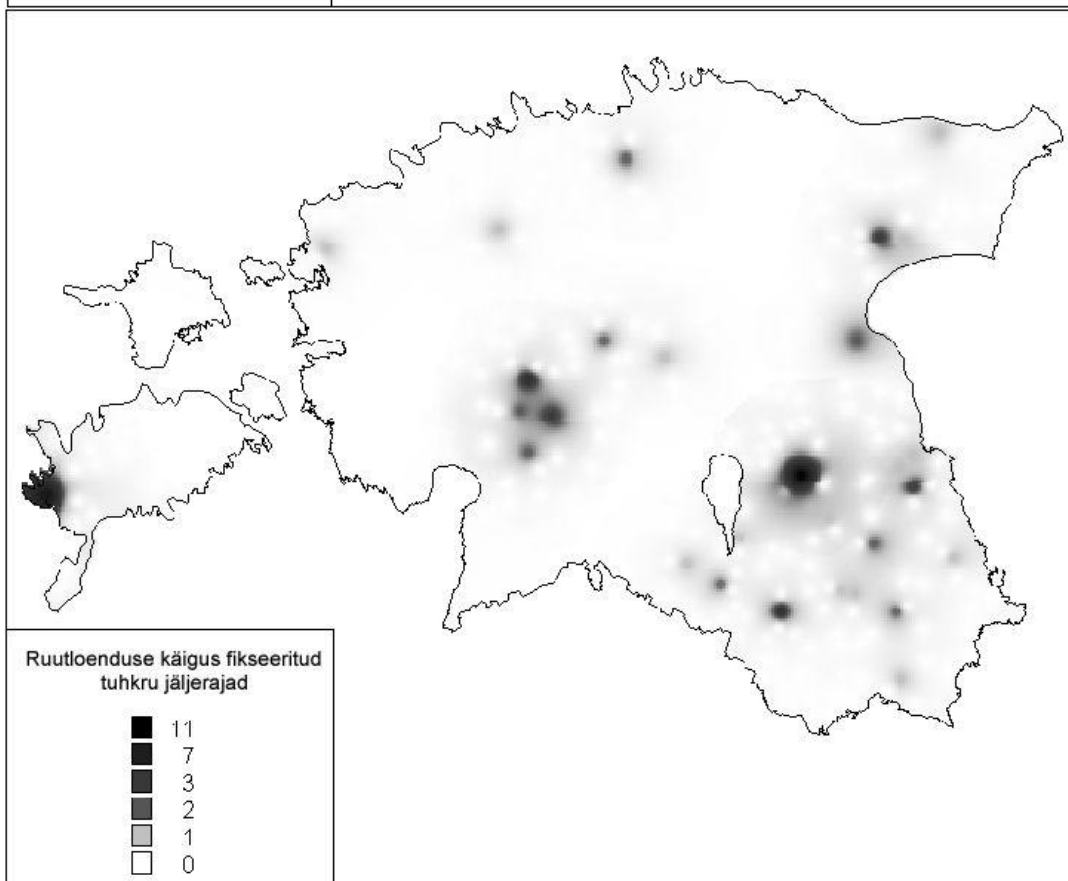
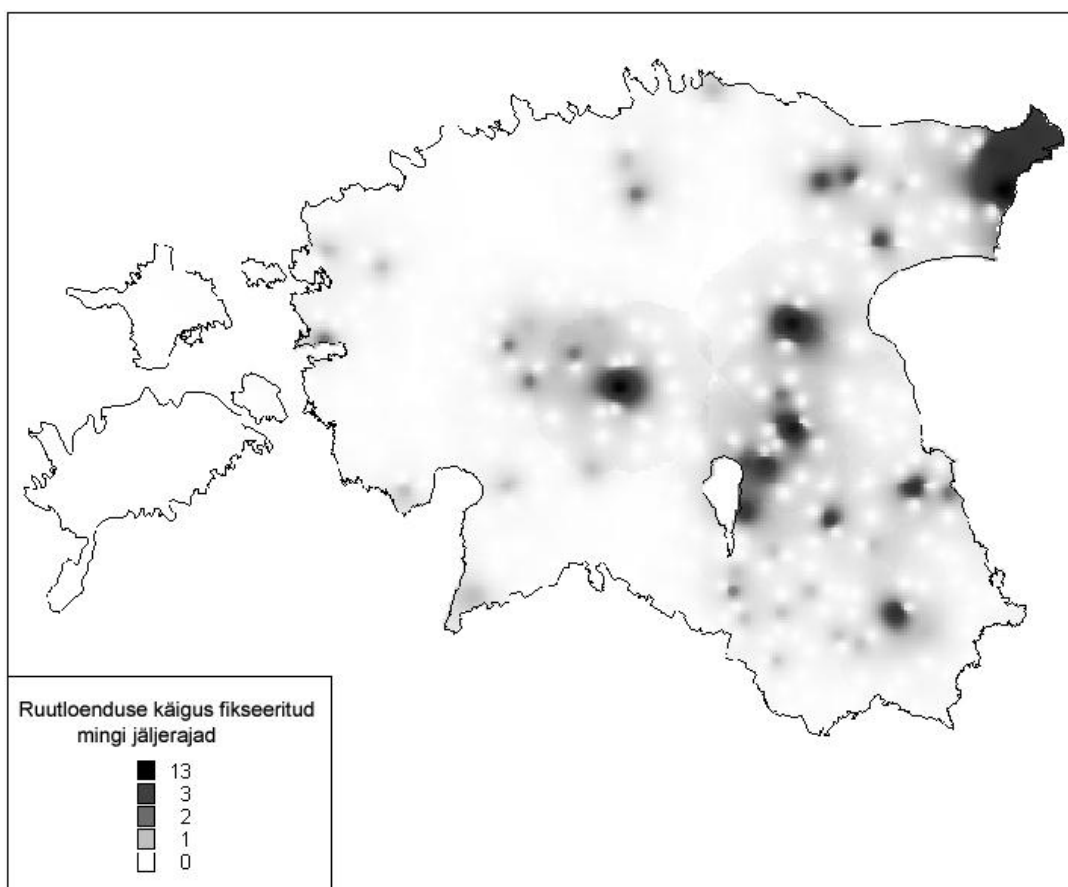

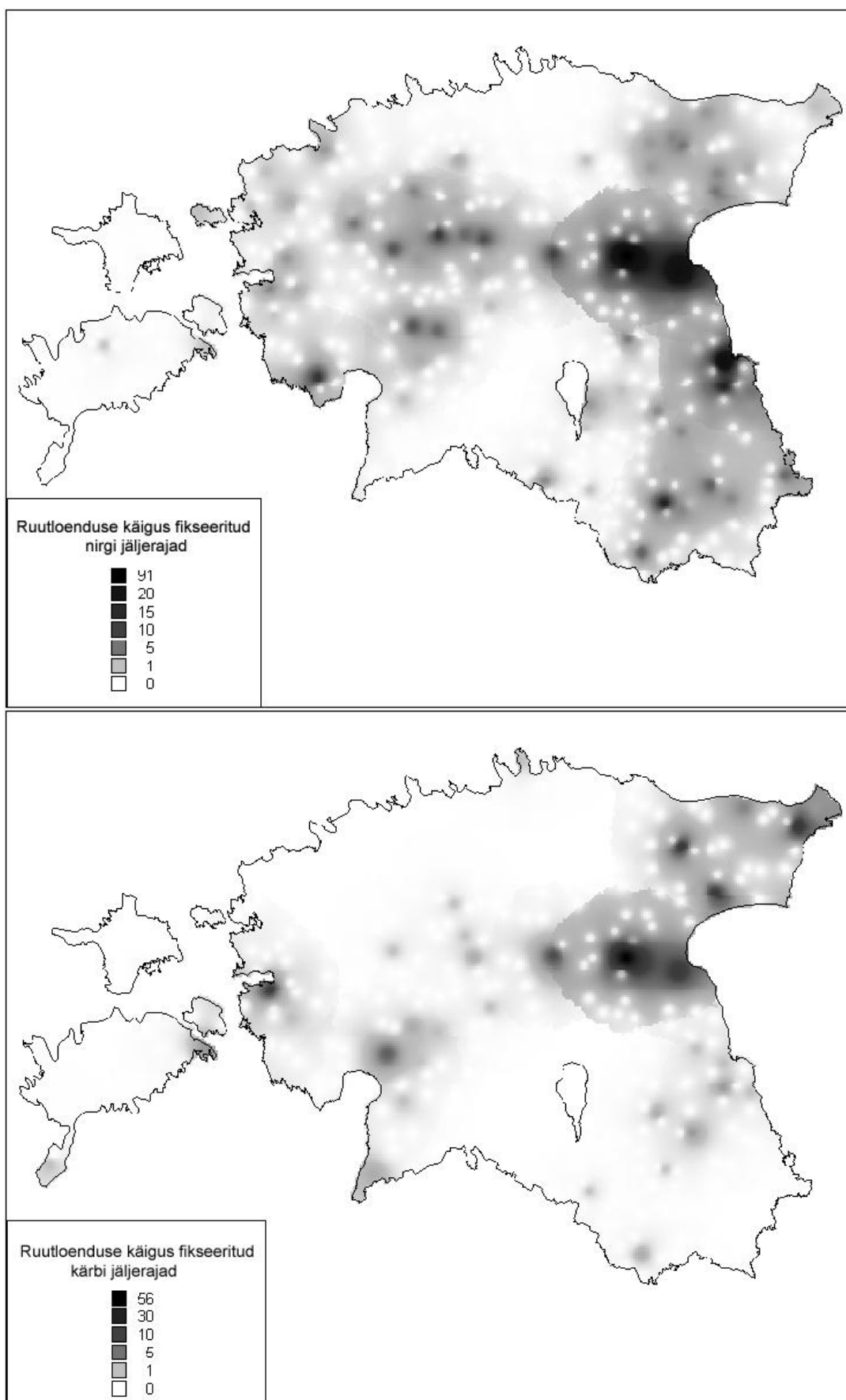
2.5. REBANE JA METSNUGIS

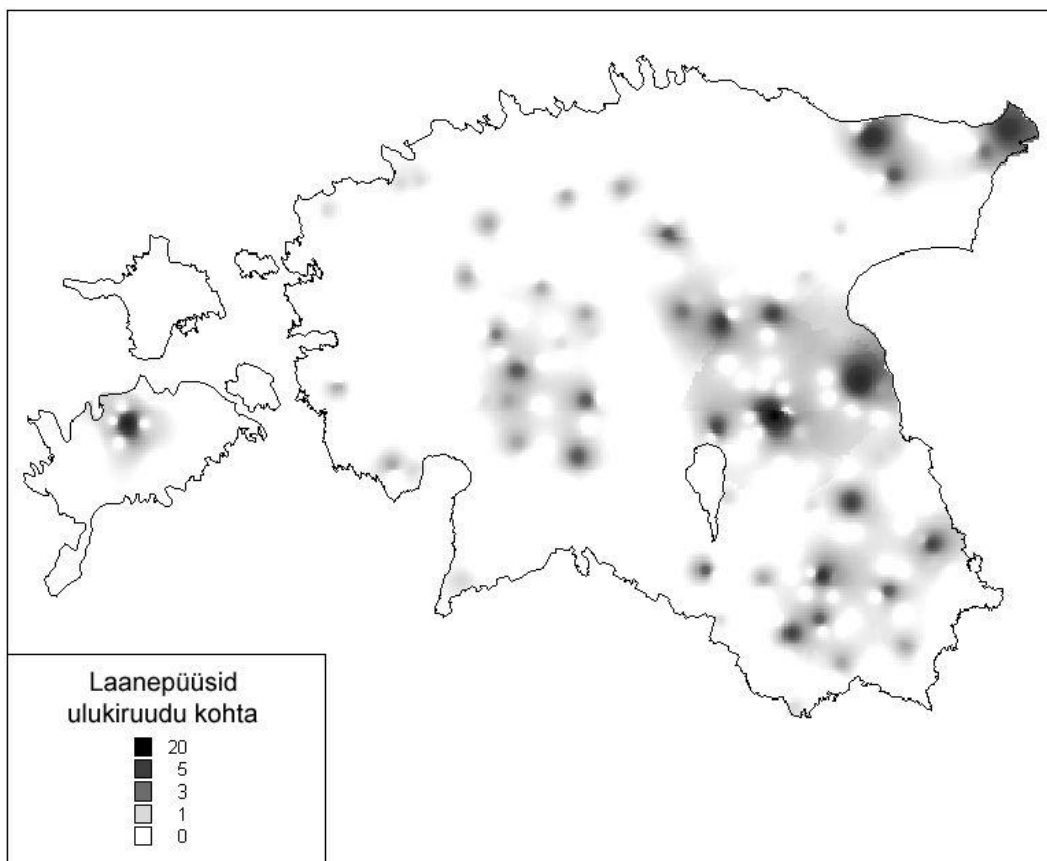
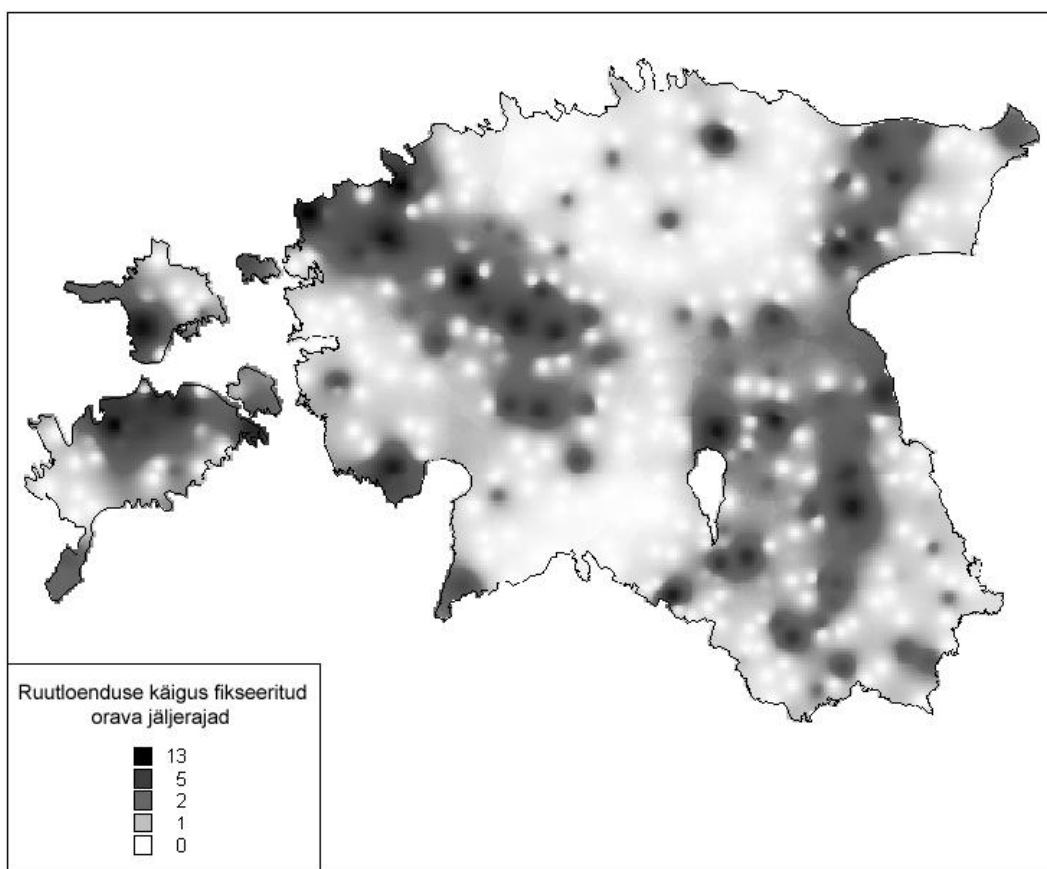
2.6. MINK JA TUHKUR

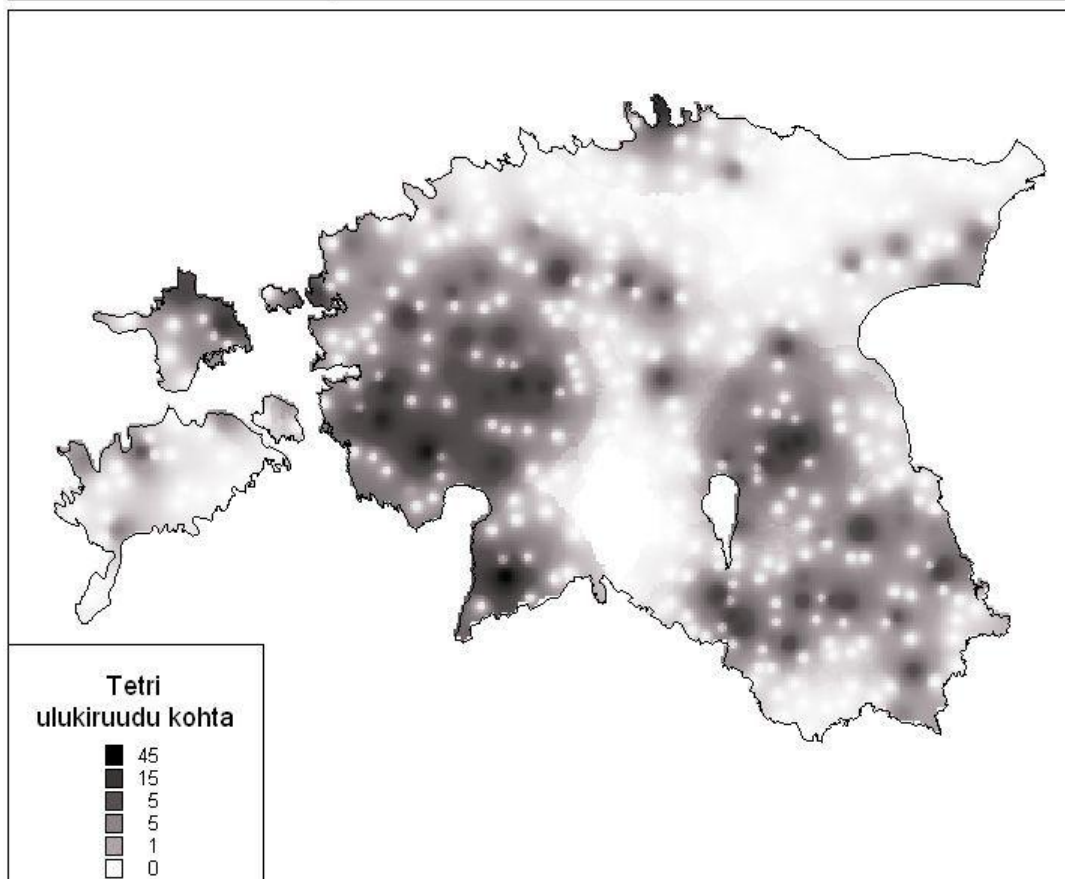
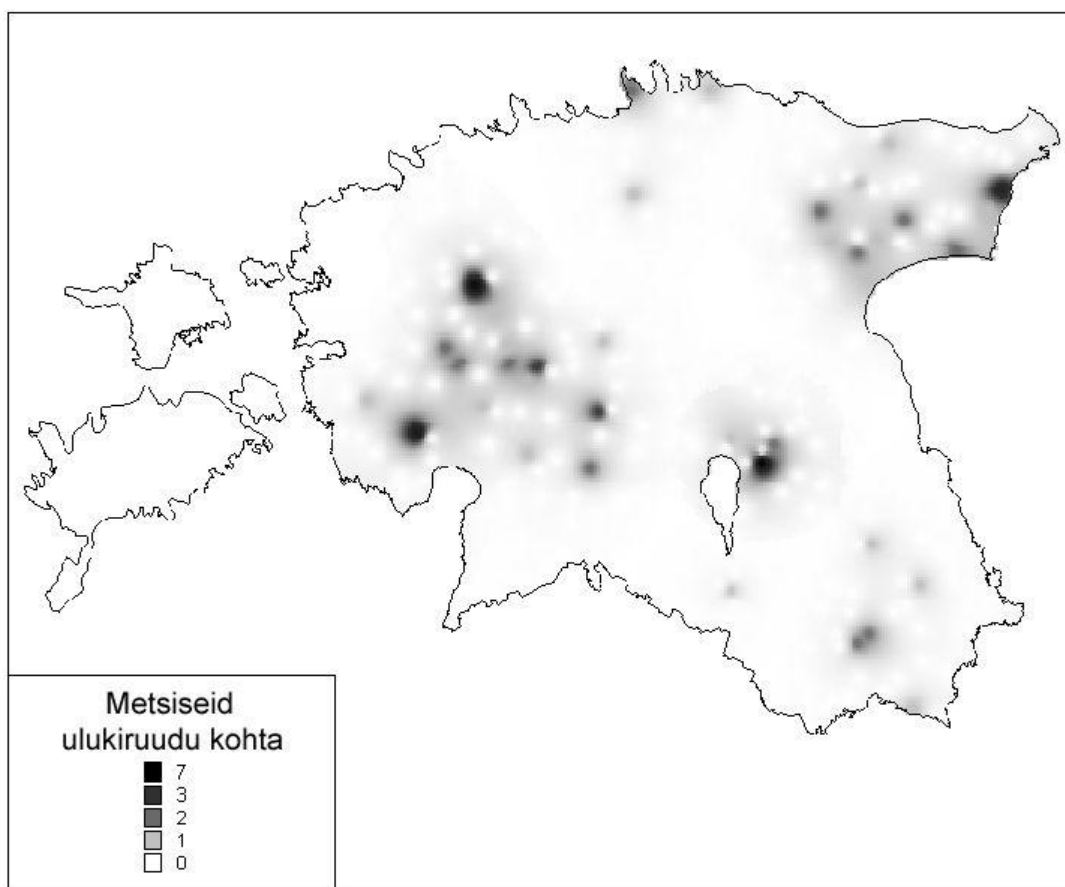
2.7. NIRK JA KÄRP

2.8. ORAV JA LAANEPÜÜ

2.9. METSIS JA TEDER

3. ARUTELU

Loenduse tulemusena tuleb tõdeda suuri erinevusi ulukite asustustiheduses Eesti rendijahipiirkondades. Ilmselt kujunevad lokaalsed asustustihedused välja komplekselt nii looduslike tingimuste kui ka ohjamise koostoimena. Kui intensiivselt kütitavate suurulukite asustustihedustes võib määravaks osutada ohjamise tase, siis vähema kütimissurve all (üldiselt, lokaalsed erinevused võivad mõistagi esineda) olevate väikeulukiliikide (seda enam kaitstavate liikide osas) puhul osutuvad määravateks ilmselt looduslikud tegurid. Looduslikest teguritest võib suurimat osakaalu omada kõlvikute proportsionaalne jaotus rendijahipiirkondades, seetõttu oleks vähemasti metsaga tihedasti seotud liikide puhul ilmselt edaspidi mõttekas kaasata analüüsi ka kõlvikute struktuuri kajastavad kihid. Kuid asustustiheduste lokaalsete erinevuste põhjuste analüüs jääb mõistagi edaspidiste teadusuuringute ülesandeks.

Ohjamise tarbeks väga oluliseks ülesandeks on saada järgnevate loenduste abil objektiivseid andmeid ulukite arvukuse reaalse dünaamika kohta rendijahipiirkondades. See võimaldab jälgida ohjamise taset rendijahipiirkondades ja vajadusel korraldada seda ümber.

Täpsustamist vajab Eikla rendijahipiirkonna (Saare maakond) loendus, kus on fikseeritud 13 kohatud laanepüüd, keda Ene Vihti andmetel seal esineda ei tohiks.

Aruande koostajad:

Harri Valdmann

Villu Lukk

TÜ

31.10.2006